

Udenrigspolitisk Redegørelse 2022.

(Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender, Erhverv og Handel)

Demokraatit takker Naalakkersuisut for fremlæggelse af Udenrigspolitisk Redegørelse for 2022.

Grønlands betydning i verden bliver større og større. Det betyder, at vi er nødt til at anerkende og respektere, at vi er en del af det magtspil, der foregår i den arktiske region. Det skal vi være dygtige nok til at udnytte på bedst mulig vis. Samtidig er det vigtigt, at vi ikke bliver naive, og bilder os selv ind, at der ikke er nogen umiddelbar militær trussel mod vores territorium.

Det er muligt, at vi gerne vil bevare Arktis som et lavspændingsområde, og der er ingen tvivl om, at det er en god intention. Det er bare ikke noget, vi selv bestemmer. Vi har set, at Rusland har invaderet Ukraine med alvorlige følger for hele verden. Lige nu er der intet, der tyder på, at vi herhjemme behøver at frygte for en russisk invasion, men hvem ved, hvad der sker i fremtiden? Det er vigtigt at være forberedte på alle scenarier. Også de værst tænkelige.

Vi er derfor nødt til at vælge side, og vi er nødt til at forberede os på, at en invasion ikke er det rene utopi. Demokraatit vælger NATO. Vi betragter NATO anført af USA som vores venner, og vi ser det som essentielt for vores forsvar, at vi kan nyde godt af beskyttelse fra NATO og USA. Men beskyttelsen kommer med en pris.

Allerede i dag er det sådan, at vi stiller dele af vores territorium til rådighed for NATO og USA, og vi er nødt til at indstille os på, at vi også skal gøre dette fremadrettet – og formentlig i udvidet form. Det skal selvfølgelig ikke være sådan, at der går bevæbnede soldater rundt i vores byer og bygder, men vi bør være åbne for, at NATO kan anlægge strategiske baser de steder, hvor det giver mening. I det tilfælde er det vigtigt, at vi som land får så meget som muligt ud af baserne.

Her bør det efterhånden være gået op for de fleste, at hverken NATO eller USA betaler direkte "husleje" hos allierede, men derfor kan vi godt tjene penge på deres tilstedeværelse alligevel. Vi skal sikre, at lokale virksomheder kan være med til at levere ydelser og få tildelt opgaver på baserne. Det vil være med til samlet set at forbedre den økonomiske situation i vores land.

Samtidig er der ingen tvivl om, at vi alle kan sove mere trygt om natten, hvis NATO's og USA's tilstedeværelse herhjemme bliver øget. Det er og bliver en myte, at et land bliver mere usikkert af at opruste. Tværtimod bliver et land mere sikkert af at opruste. Derfor skal vi ikke være bange for det.

Jeg bemærker at der i redegørelsen bliver beskrevet om de manglende muligheder for genoptagelse af værnepligtafprøvningserne i 2021 og 2022 på grund af behovet for en politisk afklaring på spørgsmålet. Jeg formoder stærkt, at denne usikkerhed aktuelt fjernes eftersom, at vi i sidste uge glædeligt fik bekræftet, at Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender i maj 2022 har kontaktet forsvarsmyndighederne med ønsket om at genetablere denne mulighed. Dette står klart og tydeligt i svaret på mit beslutningsforslag EM2022/74.

Hvornår dette igen bliver en mulighed for de unge i vores land, er blot et spørgsmål om præcisering af hvornår det starter igen, og fra hvilke byer. Det er ingen hemmelighed, at Demokraatit er stærk fortalere for, at vores børn og unge får gode muligheder for at komme i gang efter endt folkeskole, og ind i erhvervsrettede- og/eller uddannelsesrettede forløb for at være med til at tage et aktivt medansvar for videreudvikling af vores samfund.

Men udenrigspolitik er heldigvis meget mere end krudt og kugler. Udenrigspolitik handler også om at skabe diplomatiske og handelsmæssige relationer til andre dele af verden. Dette er vi egentlig ret godt i gang med herhjemme. Vi har oprettet repræsentationer strategiske steder i verden, og er på den måde så småt gået i gang med at opbygge en form for udenrigstjeneste, hvilket er nødvendigt set i lyset af, at vi har som mål at blive en selvstændig stat med egen udenrigspolitik.

Men uanset hvordan vi end vender og drejer det, så vil vi altid være et befolkningsmæssigt lille land. Det betyder, at vi altid vil være afhængige af samarbejdspartnere i det udenrigspolitiske arbejde. Men hvem skal det så være? Skal vi fortsætte i et tæt samarbejde med Danmark? Skal vi orientere os mod USA og Canada? Eller skal vi orientere os mod nærområdet og øge samarbejdet med Island og Færøerne?

Det er en vigtig, spændende og interessant debat som vi bør være modige nok til at diskutere åbent og ærligt.

I et lidt større perspektiv er det også vigtigt, at vi tager politisk stilling til om vi bør indgå i større alliancer med andre lande og i så fald med hvem? Vi har indtil videre valgt at stå uden for EU og vi har valgt at stå uden for et nordamerikansk samarbejde. Demokraatit er usikre på, hvorvidt det er klogt fortsat at stå uden for sådanne samarbejder i fremtiden, og vi bør derfor allerede nu sætte gang i grundige undersøgelser af fordele og ulemper ved at være med heri. Dermed ikke sagt, at vi skal være medlem af EU i morgen, men vi er nødt til at komme i gang med det forberedende arbejde, så vi her i Inatsisartut får et godt overblik, når vi skal anbefale befolkningen om vi skal være medlemmer eller ej. For det vil i sidste ende være op til befolkningen at afgøre dette via en folkeafstemning.

Der er heller ingen tvivl om, at vi herhjemme bør spille en større rolle i den globale klimakamp. Grønland er et af de steder i verden, hvor de menneskeskabte klimaforandringer viser sig tydeligst. Det er vigtigt, at vi vedbliver med at invitere internationale politikere og interesseorganisationer på besøg, så de med egne øjne kan se forandringerne. En sådan live-oplevelse kan og bør være en øjenåbner for de fleste. Hvis vi på den måde kan bidrage til at skabe en større forståelse for nødvendigheden af at bekæmpe klimaforandringerne, så vil meget være vundet.

Det er som bekendt fortsat Danmark, der har det overordnede ansvar for udenrigspolitikken. Og sådan vil det blive ved med at være indtil vi bliver en selvstændig stat af den simple årsag, at det står i Grundloven. Men det betyder ikke, at vi herhjemme blot skal læne os tilbage og lade Danmark styre. Det er tværtimod vigtigt, at vi kontant og ærligt fortæller Danmark, at der ikke skal føres udenrigspolitik i Arktis uden at vi i Grønland har afgørende indflydelse. Det er vores territorium og vores land. Sagt anderledes; vi skal bestemme.

Jeg er dog langt fra sikker på, at man deler denne opfattelse i København. Derfor er det vigtigt med stærke politikere og et stærkt embedsværk til at tage de kampe, der helt sikkert er i gang og som vil opstå i årene fremover. Vi må ikke lade os kue. Det er vigtigt, at vi står fast på vores ret – også når det bliver svært og hårdt. Danmark skal vide, at vi ikke finder os i hvad som helst. De udenrigspolitiske beslutninger, der bliver truffet vedrørende det arktiske område skal være til gavn for Grønland. Længere er den sådan set ikke.

I redegørelsen mangler jeg dog nogle klare aktiviteter, der burde fremme det grønlandske sundhedsdepartements aktiviteter. Vi har i mange år kendt til rekrutteringsudfordringer af sundhedsprofessionelle til det grønlandske sundhedsvæsen, og her har vi fra Demokraatit været klare og tydelige i forhold til at søge medarbejdere udenfor Norden. Dels på grund af konkurrencemarkedets enorme pres på vores økonomiske råderum, og dels ikke mindst for at sikre borgernes adgang til sundhedsydelser i vores eget land. Her kan vi ikke se, at man trods kendskabet til udfordringer i blandt andet udlændige- og integrationsloven i Danmark har arbejdet målrettet på at forhindre rekrutteringsvanskelighederne. Fast-Track blev jo netop etableret for at forhindre disse besværligheder, men det tyder desværre på, at der er meget mere at lave for politikerne i Folketinget for at sikre, at vi også her i Grønland kan styrke vores egne ansvarsområder.

Jeg savner ligeledes, at Naalakkersuisut anerkender Inatsisartuts historiske vedtagelse af Istanbulkonventionens betydning i år – og hvad denne på sigt vil kunne medføre af flere, vigtige aktiviteter i kampen om sikring af både ligestilling og for at værne om menneskerettighederne. CEDAW-rapporteringen bliver nævnt i den anledning, og et Vestnordisk seminar om kønsrelateret vold og vold i nære relationer. Sideløbende mener jeg, at det er nævneværdigt, at Inatsisartut også sidste år vedtog en undersøgelse af abort-forekomsten og mandens rolle i en graviditets- og abortsituation, hvor vi aktuelt venter på Naalakkersuisut. Dernæst anbefales der også et fokus på kvinder i politik og de høje forekomster af selvmord. I forhold til sidstnævnte mener jeg, at det er værd at nævne, at dette er undervejs i form af en selvmordsforebyggelsesstrategi, men at Inatsisartut i år efter alt at vurdere tilslutter sig et forslag om at tilbyde borgerrettede kurser i psykisk førstehjælp med henblik på at forebygge psykisk mistrivsel og risikoen for selvmord.

Vi skal også drage endnu mere nytte af vores geostrategiske placering, og det kræver nu engang at vi fra Grønland også bliver bedre til at forhandle os frem til nogle konkrete samarbejdsområder. Lige som Naalakkersuisut beskriver i redegørelsen, så virker det besynderligt, at de økonomiske forhold ikke er blevet forbedrede trods den amerikanske interesse for samarbejde og investering igennem mange år. Investeringerne og den videre implementering bør vi sikre, at vi i højere grad udnytter civilsamfundet,

herunder også appellerer til de nye, spændende og mange muligheder for forskellige uddannelsesprogrammer og udvekslingsophold for landets ungdom. Det er igennem uddannelse, forskning og understøttelse af Grønlands erhvervsliv via innovation og frie handelsforbindelser, at Demokraatits opfattelse er i forhold til at opnå selvstændighed. Stærke, sunde alliancer, hvor børn og unge får rig mulighed for at dele interessefællesskaber, og via den vej styrke landets samarbejdsrelationer.

Slutteligt skal jeg komme med en klar og tydelig opfordring til Naalakkersuisut. Sørg for at inddrage Inatisartuts Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske udvalg i alt, hvad I foretager jer på området. Det er vigtigt, at der står et stærkt demokratisk mandat bag de vigtige udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger, der bliver truffet i øjeblikket og som skal træffes i fremtiden. Det er ligeledes altafgørende, at udvalgets beføjelser øges, således at det demokratiske mandat styrkes. Som medlem af dette relevante udvalg, ser jeg frem til, at den dag kommer, hvor vi på sigt kan få etableret et formaliseret forum mellem de danske folketingsmedlemmers respektive udvalg således, at Grønland altid sidder med til bords, når der drøftes grønlandske og arktiske forhold.

Med disse bemærkninger tager vi Udenrigspolitisk Redegørelse 2022 til efterretning.